

Sygnatura akt XII C 1661/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 6 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Zofia Lehmann

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Elżbieta Witaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2018 r. w Poznaniu na rozprawie sprawy z powództwa

M. S., zam. os. (...), (...)-(...) P.

P. K., zam. os. (...), (...)-(...) P.

przeciwko P. W., zam. ul. (...), (...)-(...) Z.

- o stwierdzenie nieważności czynności prawnej

I. Powództwo oddala.

II. Odstępuje od obciążania stron nie uiszczoną opłatą sądową oraz wydatkami poniesionymi na przeprowadzony w niniejszej sprawie dowód z opinii biegłych.

III. Zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 3.600,-zł z tytułu zwrotu poniesionego przez niego kosztu jego procesowego zastępstwa.

IV. Zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz adw. K. B. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w P. kwotę 3.600,-zł + 23 % VAT z tytułu udzielonej powódce pomocy prawnej, nie opłaconej nawet w części.

SSO Zofia Lehmann

Sygn. akt **XII C 1661/14**

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 8 lipca 2014 roku, który do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynął w dacie 11 lipca 2014 roku, działająca samodzielnie, powódka **M. S.** wniosła:

-o stwierdzenie nieważności umowy...w formie aktu notarialnego...

-o anulowanie umowy pożyczki i przewłaszczenia mieszkania wskutek błędu i braku świadomości w chwili jej zawierania istniejących po stronie **P. K.**;

nadto:

-o przyznanie jej pełnomocnika z urzędu z uwagi na to, że – jak podała – nie stać jej na pełnomocnika z wyboru, a sama sobie w niej nie poradzi z racji tego, że sprawa ta jest trudna,

-o zwolnienie jej z wszelkich kosztów sądowych jej dotyczących (k. 1 akt).

Wskutek wezwania jej do uzupełnienia jego braków formalnych - podała, że pozwanym w tej sprawie – jako druga strona tej umowy – jest **P. W.** (k. 32 – 35 akt).

Postanowieniem wydanym w tym postępowaniu w dniu 26 sierpnia 2014 roku – uwzględnieniu podległ jej w/w wniosek (k. 41 akt).

W piśmie procesowym z dnia 9 października 2014 roku wniosła ona o jego zawieszenie w trybie **art. 177 par. 4 punkt 1 k.p.c.** z uwagi na toczące się z jej wniosku przed Sądem Okręgowym w Poznaniu postępowanie o ubezwłasnowolnienie wskazanego **P. K.** – celem umożliwienia jej reprezentowania jego interesów w niniejszej sprawie (k. 53 – 56 akt). Wniosek ten został uwzględniony postanowieniem wydanym w dacie 27 października 2014 roku (k. 58 akt).

Postanowieniem z dnia 11 stycznia 2016 roku – zostało ono podjęte (k. 90 akt).

W procesowym piśmie z dnia 2 lutego 2016 roku, które do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynęło w dniu 5 lutego 2016 roku powódka, działając już przez ustanowionego dla niej pełnomocnika z urzędu w postaci adwokata, zgłosiła wnioski:

-o zawiadomienie i wezwanie do udziału w niniejszej sprawie w charakterze powoda **P. K.** reprezentowanego przez nią – jako jego opiekuna prawnego,

-w przypadku zwolnienia jej od udziału w niej w charakterze powódki – o nie obciążania jej obowiązkiem zwrotu jej kosztów,

-o zasądzenie od Skarbu Państwa lub w przypadku uwzględnienia powództwa od pozwanego – na rzecz jej pełnomocnika z urzędu kosztów udzielonej przez niego pomocy prawnej nie opłaconej nawet w części,

nadto:

-o przeprowadzenia zawnioskowanych przez nią dowodów, w związku z podanymi przez nią okolicznościami (k. 96 – 99 akt).

W reakcji na to pozwany **P. W.**, działając przez pełnomocnika procesowego w osobie adwokata, złożył na rozprawie w dniu 30 marca 2016 roku pochodzącą z tej samej daty odpowiedź na pozew, w treści której wniósł:

-o oddalenie powództwa w całości,

-o obciążenie powódki kosztami niniejszego postępowania – i z tego tytułu zasądzenie od niej na jego rzecz ich zwrotu wraz z kosztem jego procesowego zastępstwa – wg norm przepisanych i opłaty 17,- zł od pełnomocnictwa;

nadto:

-o przeprowadzenie wskazanych przez niego dowodów co do tego przez niego przedstawionych.

Zaprezentowane stanowisko poparł argumentacją:

-w pierwszej kolejności zaprzeczył – nie przyznany przez niego – jej twierdzeniom,

-przedstawił stan faktyczny stojący u podstaw tego sporu,

-przedstawił jego ocenę prawną tego stanu (k. 120 – 128).

Na rozprawie w dniu 30 marca 2016 roku stosownym postanowieniem **P. K.** został wezwany do udziału w niniejszym procesie w charakterze powoda; powódka, z uwagi na nie wyrażenie na to zgody przez pozwanego – nie została z niego zwolniona.

W procesowych pismach:

-powódka: z dnia 21 marca 2016 roku, które do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynęło w dniu 23 marca 2016 roku (k. 118 akt), z dnia 10 stycznia 2017 roku (k. 205 – 206 akt), z dnia 30 sierpnia 2017 roku, które do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynęło w dniu 1 września 2017 roku (k. 257 – 258 akt);

-pozwany z dnia 17 lipca 2017 roku, które do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynęło w dniu 25 lipca 2017 roku (k. 234 akt), z dnia 6 września 2017 roku, które do Sądu Okręgowego w Poznaniu wpłynęło w dniu 8 września 2017 roku (k. 269 akt)

prezentowali swoje stanowiska; ustosunkowywali się do twierdzeń przeciwnika, do przeprowadzonych dowodów; składali wnioski.

Na rozprawach wyznaczonych w tej sprawie w dniach 30 marca 2016 roku (k. 131 – 132 akt), 11 maja 2016 roku (k. 150 akt), 11 stycznia 2017 roku (k. 220 – 221 akt), 20 lutego 2018 roku – strony podtrzymały swoje stanowiska.

Ustalenia stanu faktycznego:

A. Związany z tym sporem lokal mieszkalny oznaczony jest numerem (...) posiada powierzchnię użytkową równą 53.50 m.kw.; składa się z trzech pokoi, kuchni, łazienki i korytarza – położony jest w pierwszej kondygnacji budynku mieszkalnego oznaczonego numerem (...) znajdującego się w P., gminie P., powiecie P., województwie (...) w nieruchomości na Osiedlu (...); pozostaje on w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej Osiedle (...) w P.; Sąd Rejonowy P. (...) w P., VI Ksiąg Wieczystych Wydział prowadzi dla niego księgę wieczystą o numerze (...).

-Spółdzielczym własnościowym prawem do niego dysponował powód, który nabył je na podstawie umowy o przekształcenie spółdzielczego lokatorskiego prawa do niego zawartej w oparciu o **art. 7.2** ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw z dnia 5 listopada 2009 roku, stwierdzonej aktem notarialnym o oznaczeniu Repertorium A numer (...) sporządzonym przez notariusza L. Ż. w prowadzonej przez nią w P. Kancelarii Notarialnej. W lokalu tym zamieszkują aktualnie; świadek **J. S.**; powodowie oraz ich matka; od maja 2013 roku nie uiszczają oni z tego tytułu opłat, w tym za dostawę mediów (k. 3 – 6, zeznania powodów; zeznania świadków J. S., A. K.).

B. W 2013 roku powód podjął decyzję o zawarciu umowy pożyczki – celem uregulowania posiadanych przez niego zadłużeń; także udzielenia pomocy świadkowi **J. S.** w realizacji jego zadłużeń wiążących się z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Podkreślenia wymagał także fakt, że już wtedy istniały po jego stronie zaległości dotyczące w/w lokalu mieszkalnego należne zarówno Spółdzielni Mieszkaniowej Osiedle (...) w P., jak i dostawcom do niego mediów.

-W tych okolicznościach doszło do jego kontaktu ze świadkiem **S. (...)** działającym na rzecz pozwanego – warunki ich przyszłej umowy negocjowane były w opisanym lokalu mieszkalnym z udziałem zajmujących go. W tego efekcie:

1. W dniu 5 kwietnia 2013 roku doszło do jej zawarcia między powodem i pozwanym, co stwierdzone zostało aktem notarialnym sporządzonym w tym dniu przez notariusza - świadka **D. R.** w prowadzonej przez niego Kancelarii Notarialnej w P. o oznaczeniu Repertorium A numer (...) – z punktu widzenia tego sporu jej istotnymi jej zapisami były:

*zawarty w jej **par. 1 punkcie 2** mówiący o jej kwocie, sposobie rozdysponowania nią, jej warunkach (w tym kwestii jej zabezpieczenia) i terminie oraz formie jej zwrotu;

*zawarty w jej **par. 4, par. 5, par. 6 i par. 7** mówiący o celu i metodzie oraz czasie i możliwości skorzystania z jej zabezpieczenia.

Osobami obecnymi przy tym byli ww świadkowie tj. **J. S., S. C.** i oczywiście **D. R.**. Zachowanie powoda było w tym momencie adekwatne do sytuacji – jego reakcje, postępowanie nie wskazywały na brak po jego stronie rozumienia podejmowanych czynności i tego skutków (k. 3 – 6 akt; zeznania świadków S. C., J. S., D. R.; opinia biegłych sądowych odpowiednio z dziedzin psychiatrii J. T. i psychologii J. K.; zeznania powoda i pozwanego; k. 9 -13 akt SO w Poznaniu o sygn. akt XII Ns (...))

2. Powód nie zrealizował ani w terminie, ani w ogóle płynącego z powyższego tytułu jego zobowiązania wobec pozwanego – mimo jego wezwań tego dotyczących; w tym wezwania z dnia 11 czerwca 2014 roku wzywającego go do...spłaty pożyczki i stawiennictwa u notariusza celem powrotnego przeniesienia lokalu...

-Wobec tego – w dacie 23 czerwca 2014 roku doszło do zdarzeń:

a. Powód, pozwany, świadkowie **S. C.** i **J. S.** stawili się w Kancelarii Notarialnej prowadzonej w P. przez **K. D.**, adekwatnie do powyższego wezwania; gdzie sporządzony został przez niego protokół stawiennictwa stwierdzony aktem notarialnym z tej daty o oznaczeniu Repertorium A nr (...). Akcentacji wymagały z perspektywy tej sprawy zapisy:

*zawarty w jego **par. 1** mówiący o...braku, mimo upływu terminu, spłaty pożyczki...;

*zawarty w jego **par. 4** odzwierciedlający wypowiedź pozwanego o celu jego przybycia oraz odzwierciedlający wypowiedź powoda o...nie oddaniu przez niego pożyczki i braku posiadania przez niego środków pieniężnych na ten cel w ww dacie...(k. 8 – 10 akt; k. 15 – 17 akt SO w Poznaniu j.w.).

b. W tych samych okolicznościach doszło do udzielenia przez powoda świadkowi **S. C.** pełnomocnictwa do...wymeldowania go z w/opisanego lokalu mieszkalnego...stwierzonego aktem notarialnym z tego dnia sporządzonym przez świadka **K. D.** – notariusza w prowadzonej przez niego Kancelarii Notarialnej w P. o oznaczeniu Repertorium A nr (...) (k. 11 – 12 akt; k. 18 – 19 akt SO w Poznaniu j.w.).

c. Z tego samego dnia pochodzi jego oświadczenie, w treści którego...wyraził zgodą na wykreślenie w/w roszczenia z księgi wieczystej...prowadzonej dla cyt. lokalu mieszkalnego (k. 7 akt; k. 14 akt SO w Poznaniu j.w.).

I w odniesieniu do tych czynności – powód działał z pełnym rozeznanem zarówno co do ich treści, jak i co do ich skutków (zeznania powoda i pozwanego; zeznania świadków J. S., S. C. i K. D.; opinia j.w.).

3. W tak ukształtowanej sytuacji pozwany skierował do powoda – datowane na dzień 2 lipca 2014 roku – pismo wzywające go do... opróżnienia, opuszczenia i wydania lokalu... Nie zastosował się on do tego – poza granicami zastrzeżeń w niniejszej sprawie pozostawało także, że obciążające ów lokal opłaty nie zostały uiszczone; w tych realiach zdecydował on o skorzystaniu z drogi sądowej inicjując w związku z tym przed Sądem Rejonowym P. (...)i W. w P. postępowanie w sprawie o sygn. akt(...) (k. 2 akt; zeznania powodów i pozwanego; k. 8 akt SO w Poznaniu o sygn. (...)).

C. Powód od wielu lat jest osobą uzależnioną od alkoholu, w kontekście z czym:

a. Był pacjentem Oddziału (...) Wojewódzkiego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych D. w G. okresie:

-od 9 maja 2008 roku do 21 maja 2008 roku (k. 18, 209 akt; k. 25 akt SO w Poznaniu j.w.),

-od 8 lipca 2008 roku do 31 lipca 2008 roku (k. 19, 210 akt, k. 26 akt SO w Poznaniu j.w.),

-od 16 lipca 2013 roku do 11 września 2013 roku (k. 20, 25, 211 akt; k. 27, 32 akt SO w Poznaniu j.w.),

-od 21 maja 2009 roku do 20 czerwca 2008 roku (k. 27, 209 akt).

b. Wszczęto wobec niego postępowanie przed Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w P. (k. 21 – 24, 26 akt; k. 28 – 31, 33 akt SO w Poznaniu j.w.),

c. Podejmował on leczenie na tym tle w Ośrodku (...) w P. (k. 28 – 29 akt; k. 35 – 36 akt SO w Poznaniu j.w.).

d. Był pacjentem Ośrodka (...) w Szpitalu Miejskim im. (...) w P. (k. 207, 214 - 215 akt; k. 34 akt SO w Poznaniu j.w.),

e. Był pacjentem Stowarzyszenia (...) dla osób nietrzeźwych przy (...) Centrum Pomocy (...) w R. (k. 216 – 219 akt),

f. Z 14 lipca 2016 roku pochodzi dotyczące go Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności o oznaczeniu PZ. (...). (...).(…)wydane przez Powiatowy Zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności w P. - obowiązujące do 28 lutego 2018 roku(k. 212 – 213 akt).

(zeznania świadków A. K., J. S.; zeznania powódki).

D. Także w związku z powyższym powód wielokrotnie zmieniał pracodawców; przez dłuższe okresy pozostawał bez pracy – aktualnie nie jest zatrudniony od kilku lat. Korzysta z finansowej pomocy powódki i ich matki; środki na nabycie alkoholu czerpie z sum uzyskiwanych w zamian za wykonanie drobnych prac o charakterze tzw. dorywczym (opinia j.w.; zeznania powodów; k. 13 – 17 akt; k. 20 – 24 akt SO w Poznaniu j.w.).

E. Prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu wydanym w dniu 28 sierpnia 2015 roku w sprawie o sygn. akt (...)powód został ubezwłasnowolniony całkowicie ... z powodu zespołu uzależnienia od alkoholu oraz organicznych zaburzeń osobowości...- Sąd Rejonowy P. (...)i W. w P. w sprawie o sygn. akt (...) ustanowił dla niego opiekuna prawnego w osobie powódki (k. 100 akt; k. 136 akt SO w Poznaniu o sygn. akt (...) k. 3 i 12 akt SR P. (...)w P. o sygn.(...)

Naprowadzony stan faktyczny znalazł oparcie w treści:

-dokumentów z k. 2 (korespondencja powoda z pozwanym), 3 – 6, 8 - 12 (odpisy aktów notarialnych), 7 (oświadczenie powoda), 13 – 17 (dokumenty dotyczące zatrudnienia powoda), 18 – 29, 207 - 215 (dokumentacja dotycząca terapii powoda), 216 – 219 (protokoły doprowadzenia...),

-zeznań świadków: J. S. i A. K. z k. 131 – 132, D. R. i S. C. z k. 176 – 177, K. D. z k. 220,

-zeznań stron z k. 220 – 221,

-opinii opracowanej przez stałych biegłych sądowych: J. T. z dziedziny psychiatrii oraz J. K. z dziedziny psychologii – z k. 237 -247, 290 – 300, 302, 325 – 326 akt.

-dokumentów z k. 3 i 12 akt Sądu Rejonowego P. (...)i W. P. o sygn. sygn. akt(...)(orzeczenia sądowe);

-dokumentów z k. 8 (korespondencja powoda z pozwanym), 9 – 13, 15 - 19 (odpisy aktów notarialnych), 14 (oświadczenie powoda), 20 – 24 (dokumenty odzwierciedlające zatrudnienie powoda), 25 – 36 (dokumenty odzwierciedlające terapię powoda), 136 (orzeczenie sądowe) akt Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn. (...)

Analiza i ocena zgromadzonego w tej sprawie materiału dowodowego:

W jego skład w przedmiotowym procesie weszły dokumenty i to zarówno o charakterze urzędowym, jak i o charakterze prywatnym; zeznania świadków; zeznania stron; opinia biegłych sądowych z dziedziny psychiatrii i z dziedziny psychologii.

A. O dokumentach urzędowych ustawodawca wypowiada się w normie art. **244 k.p.c.** stanowiąc, że...sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone...(par.1), co odpowiednio stosuje się do...sporządzonych przez organizacje zawodowe, samorządowe, spółdzielcze i inne organy pozarządowe w zakresie zleconych im przez ustawę spraw z dziedziny administracji publicznej...(par.2) – w niniejszej sprawie były nimi akty notarialne, orzeczenia sądowe i orzeczenie administracyjne.

-Z kolei art. **245 k.p.c.** postanawia, że...dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła zawarte w nim oświadczenie...- objęły one pozostałe zaliczone wyżej w poczet dowodów.

Warunki zaprzeczenia ich prawdziwości określone zostały odpowiednio w normach art. **252 k.p.c.** i art. **253 k.p.c.** – żadna ze stron przy udziale art. **232 k.p.c.** z tego nie skorzystała; brak też było potrzeby wszczynania takiej inicjatywy z urzędu.

B. W roli świadków wystąpili w trakcie niniejszego postępowania:

-**J. S., A. K.** – z inicjatywy powódki;

-**D. R., S. C., K. D.** – z inicjatywy pozwanego.

1. Zeznaniami świadków **D. R. i K. D.** dano wiarę w całości. Pogląd ten zdeterminowało szereg okoliczności:

a. Przede wszystkim żadnego z nich nie łączyły ze stronami jakiegokolwiek kontakty o wpływie na to, by pozycja którejkolwiek z nich w tym procesie była dla nich ważniejsza od drugiej; i by w kontekście z tym ryzykowali swój prestiż, także związane z prowadzonymi przez nich działalnościami.

b. Także właśnie ten fakt – żaden z fragmentów zgromadzonego w tej sprawie materiału dowodowego nie dał podstaw nawet do przypuszczeń, by sporządzając w/opisane dokumenty działali z przekroczeniem swoich uprawnień i trudno wyobrazić sobie, by w okolicznościach niniejszej sprawy kierowali się takimi intencjami. Dlatego – jako odpowiadające rzeczywistości – potraktować należało ich słowa o tym, że, gdyby którakolwiek ze stron spornej umowy i powstawałych w następstwie tego dalszych dokumentach wykazywała symptomy działania w tym momencie w ramach zaburzenia ich swobody czy świadomości odstąpili by od tych czynności. Wpisywały się to nie tylko w zeznania świadków **J. S., S. C.**; zeznania pozwanego – ale przede wszystkim w konkluzje zawarte w n/omówionej opinii opracowanej w tej sprawie. Dokumenty te zostały przez nich w obecności wskazanych osób odczytane i podpisane – powód nie sprzeciwiał się temu; nie zgłaszał zastrzeżeń. Całość tego poglądu spinają zeznania powoda, który – choć zasłaniał się niepamięcią co do pewnych kwestii z tym związanych – to jednak nie zaprzeczał, zarówno w rozmowie z autorami cyt. opinii, jak i w zeznaniach składanych w toku tej sprawy, zawarciu tej umowy; jego intencjom stojącym u jej stóp; nie powoływał się na niezrozumienie tego czy inne okoliczności o wpływie na meritum tej sprawy.

2. Z zeznaniami ww w zgodzie pozostawały zeznania świadków **S. C.** i w pewnym zakresie **J. S.** - i już sam ten fakt determinował obdarzenie ich zaufaniem.

-W pierwszej kolejności pokreślenia wymagało, że żaden z nich nie wypowiadał się od nich odmiennie co do najistotniejszej okoliczności z punktu widzenia roszczenia objętego tym sporem w postaci istnienia w danym momencie po stronie powod wyłączenia cyt. swobody czy świadomości.

a. Oczywiście – nie można było stracić z pola widzenia tego, że świadek **S. C.** związany jest z pozwanym, co mogłoby sugerować posługiwanie się przez niego w podawanych relacjach nieprawdą na jego korzyść. Niemniej – kierując się logicznym i konsekwentnym rozumowaniem naturalnym była pozytywna prezentacja stosunku do nich, Skoro, bowiem, tak oceniono zeznania w/w – to na jakich podstawach miało by być inaczej w odniesieniu do nich z nimi zgodnych. Wzmocnieniem tego jest także ich zgodność z wnioskami zawartymi w opinii sporządzonej dla potrzeb tego sporu.

b. Co do zeznań świadka **J. S.**, dla którego powód jest wujkiem – za odpowiadające rzeczywistości uznano tą ich część, w której powoływał, niesporny w tym procesie fakt, uzależnienia powoda od alkoholu. To samo dotyczyło kwestii wykorzystania części środków finansowych uzyskanych w wyniku zawarcia przez niego z pozwanym spornej umowy na zaspokojenie jego zadłużeń – przesądzał o tym choćby zapis zawarty w **par. 1 punkcie c** adekwatnego aktu notarialnego, z którego jednoznacznie odczytać było można, iż kwota **90.300,- zł** otrzymana z tego tytułu została przelana na jego rachunek bankowy; z punktu **a** tego par. z kolei wynikało, iż kwota **37.100,- zł** została powodowi wręczona w gotówce do rąk własnych. Takie jej rozdysponowanie (plus **4.600,- zł** na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej Osiedle (...) w P.) zdeterminować musiało przyjęcie powyższej interpretacji; skoro materiał dowodowy zgromadzony w przebiegu tego postępowania nie wskazał na inną tego inspirację.

c. Wypowiedzi świadka **A. K.**, dla której powód także jest wujkiem, zyskały uznanie w części, w której wskazywała ona na jego chorobę alkoholową – jest to, bowiem, niesporne. W aspekcie – natomiast – braku po jego stronie w momencie zawierania spornej umowy swobody czy świadomości niczego do tej sprawy nie wniosła, skoro jej wiedza tego nie obejmowała.

C. Zeznania stron.

1. Zeznania powoda – złożone przez niego w trakcie tej sprawy – były znacząco ograniczone; wielokrotnie, bowiem, powoływał się on w nich na niepamięć determinowaną upływem czasu. Niemniej z jego słów wynikało zawarcie spornej umowy; intencja udzielenia pomocy z uzyskanych w efekcie tego środków świadkowi **J. S.** z jego sferze finansowej; fakt nie spłacania przez niego pobranej pożyczki – z żadnego fragmentu jego relacji nie wynikało, by nie miał on swobody czy świadomości dokonanych wyborów. Porównanie tego, co powiedział w drodze prowadzenia dowodu z przesłuchania stron z tym, co ujawnił on na ten temat biegłym sądowym **J. K.** i **J. T.** daje odpowiedź pozytywną na pytanie co tego zgodności i możliwości zbudowania takiej konkluzji. Dlatego przyznano im przymiot prawdziwości – niczego nie mógł zmienić przyznany przez niego fakt jego uzależnienia od alkoholu czy fakt jego ubezwłasnowolnienia w 2015 roku. Warto było zwrócić uwagę na jego wypowiedzi w trakcie prowadzonych wobec niego hospitalizacji; jego zachowania w ich trakcie – analiza tego oparta na zgromadzonej w tej sprawie dokumentacji medycznej wyraźnie wskazywała na to, iż zdawał on sobie z tego sprawę; identyfikował się z alkoholikami; prezentował do tego krytyczny stosunek; prezentował zamiar podjęcia terapii na tym tle; co także miało wpływ na to zapatrywanie.

2. Zeznania powódki płynące z niniejszej sprawy – w kontekście ze zgromadzonym w tej sprawie materiałem dowodowym – zasługiwały na obdarzenie ich zaufaniem tylko w tej części, w której powoływała się na wieloletni zespół zależności alkoholowej powoda. Jak już była o tym mowa kilka razy w wyższej partii tego uzasadnienia – pozostawało to poza granicami zastrzeżeń; tak, jak i fakt orzeczenia wobec niego w 2015 roku ubezwłasnowolnienia całkowitego. Nie mogło to jednak przesądzać o tym, iż w momencie zawierania przez niego spornej umowy działał on w warunkach wyłączenia swobody czy świadomości przy podejmowanych decyzjach – nie potwierdził tego żaden fragment prowadzonego w tej sprawie postępowania; w tym zeznania świadków ze wskazaniem na świadków **K. D.** i **D. R.**; także biegli sądowi o specjalności psychiatrii i psychologii. Powódki nie było przy czynnościach z tym związanych – nie miała, więc, bezpośredniej wiedzy na ten temat; a dla udowodnienia jej racji nie mogły wystarczyć ewentualne przypuszczenia.

-Dużo wątpliwości wzbudziły także jej twierdzenia o braku w jej sferze wiedzy istnienia tej umowy – uczestniczył w niej przecież jej syn, świadek **J. S.** zyskujący w związku z tym korzyść dla siebie; nadto – część środków pochodzących z niej w wysokości **4.600,- zł** przekazana została na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej Osiedle (...) w P. z tytułu zaległości za opłaty eksploatacyjne dotyczące stanowiącego jej przedmiot lokalu mieszkalnego; przedstawione zostało nawet w trakcie jej zawierania stosowne zaświadczenie odzwierciedlające to. Tym samym – o wiele bardziej przekonująco brzmiały zeznania pozwanego w obszarze tego, że jej warunki ustalone były w przedstawionym przez niego gronie. W relacji z tym – zastanawiające jest istnienie tego zadłużenia; a jeszcze bardziej zaprzestanie regulowanie z tego tytułu dalszych zobowiązań tj. po dacie jej powstania.

-Sugerowanie przez nią, iż pozwany działał z zamiarem przejęcie prawa do cyt. lokalu mieszkalnego nie znalazło w tym postępowaniu oparcia w ani jednym momencie. Skoro zdawała sobie ona sprawę z sytuacji materialnej, zdrowotnej powoda nic nie stało na przeszkodzie temu, by wstrzymała w/w świadka od pewnego rodzaju partycypacji przez niego w niej i czerpania z tego zysku; można było też zapobiec zadłużeniu tego lokalu, by nie korzystać z uzyskanych w ten sposób środków na jego realizację. Przeciwnie – pozwany dawał mu szansę wzywając go do spłaty na jego rzecz pożyczki; wyznaczając mu, długo po upływie umówionego do tego terminu, wizytę w Kancelarii Notarialnej; nawet w trakcie niniejszego postępowania wyraził zgodę i uczestniczył w mediacjach – powodowie nie mogli przecież oczekiwać tego, że zrezygnuje on ze zwrotu swoich finansowych środków; przeniesie na ich rzecz z powrotem prawo do tego lokalu i jeszcze zapłaci za ich zadłużenia.

3. Ocena zeznań pozwanego pochodzących z tej sprawy stanowiła naturalne następstwo opinii zaprezentowanej co do pozostałych dowodów wchodzących w skład materiału tego procesu. Jego słowa zasadniczo w całości znalazły oparcie w tej jego części, która z tego punktu widzenia została potraktowana pozytywnie – dlatego też uznano je za odpowiadające rzeczywistości.

D. W szeregu spraw zachodzi konieczność skorzystania z wiadomości specjalnych – taka zaistniała i w przedmiotowym procesie koncentrując się na dziedzinie psychologii i psychiatrii. Wniosek w tym aspekcie zgłoszony został w jego przebiegu przez powódkę i na bazie **art. 232 k.p.c.**, **art. 6 k.p.c.** oraz **art. 278 par. 1 k.p.c.** podległ uwzględnieniu. Do jej sporządzenia z tezą dotyczącą ustalenia – świadomości i swobody w podejmowaniu czynności w zakresie spornej umowy przez powoda – zaangażowano b.s. **J. T.** (psychiatria) i b.s. **J. K.** (psychologia) - ich opinia i to zarówno zasadnicza, jak i uzupełniająca miały kluczowe znaczenie dla wyniku tego sporu w tym aspekcie. Wymagały, więc, dokładnego zbadania i to w dwu płaszczyznach: procesowej i merytorycznej.

-W pierwszej kolejności zwrócenia uwagi wymagało, że została ona i to w każdej jej odsłonie zakwestionowana przez powódkę - zredagowała ona co do nich szereg zarzutów – a ustosunkowanie się przez nich do nich w żadnej mierze nie zadowoliło jej.

1. W/w nie zostali przesłuchani w związku z nimi na rozprawie; za czym przemówiło kilka okoliczności:

-Zostali oni zobowiązani do ustosunkowania się do jej argumentów zgłoszonych do nich, a więc miała ona możliwość wyrażenia swojego poglądu w płaszczyźnie ich ustaleń.. W tych okolicznościach – przy braku wykazania przez nią przekonującej motywacji tego konieczności – prowadziłyby to tylko do przedłużenia tego postępowania. To do sądu należy decyzja, jaka powinna być forma reakcji biegłego na wątpliwości stron – a więc czy zasadne jest jego przesłuchiwanie na rozprawie czy wystarczającym będzie udzielenie przez niego pisemnej odpowiedzi w tej płaszczyźnie.

-Nie jest już obowiązujący kiedyś w takich realiach pogląd, jakoby nie wzywanie biegłego na rozprawę stanowiło o naruszeniu zasady bezpośredniości. Dotyczyło to bowiem wcześniejszego orzecznictwa lat 60 – ych i 70 – ych XX wieku – wszak już w wyroku z 17 grudnia 1999 roku (II UKN 273/99, OSNAPiUS 2001, nr 8, p. 284) Sąd Najwyższy stwierdził, że dokonanie czynności sformułowanych w normie **art. 286 k.p.c.** pozostawione jest uznaniu sądu Także w literaturze (por. Komentarz. Kodeks Postępowania Cywilnego, Postępowanie rozpoznawcze. Pod red. T. Erecińskiego, Lesis Nexis. Warszawa 2012, s. 1196) uznano, że norma **art. 286 k.p.c.** mieści się w obszarze przede wszystkim jego uprawnień. Poparciem tego jest zapatrywanie, że wielokrotnie wystarczające jest sporządzenie i złożenie opinii uzupełniającej wyłącznie w formie pisemnej (por. Kodeks Postępowania Cywilnego pod red. M. Manowskiej, LexisNexis, Warszawa 20011, s. 561). W tym świetle przyjęć należało, że - mając na względzie wykładnię przepisów **art. 286 k.p.c.**, **art. 6 k.p.c.** i **art. 278 par. 1 k.p.c.** - wolą ustawodawcy było pozostawienie sądowi możliwości zażądania wyjaśnień w formie ustnej, co determinuje użycie w przywołanym przepisie słowa może wyrażającego po jego stronie taki imperatyw działania. Wpływ na to miał również fakt, że – o czym niżej – analizowaną opinię oceniono jako pozbawioną niejasności, wewnętrznych sprzeczności; nie była też ona niepełna; jej wnioski nie były nielogiczne bądź nasuwające wątpliwości. Jej pisemne uzupełnienie nie stanowiło o eliminacji mankamentów opinii zasadniczej, ile rozwiewało zastrzeżenia zredagowane do niej przez powódkę czyniąc

je niezasadnymi. Dodatkowo należało wskazać, że na gruncie regulacji postępowania cywilnego, do sądu należy podejmowanie ostatecznych decyzji o przeprowadzeniu dowodu i jego zakresie – i to w konkretnych okolicznościach danej sprawy przy dbałości o sprawność postępowania.

2. Za nie znajdujący podstaw uznano także jej wniosek dotyczący powołania w tej sprawie dowodu z opinii opracowanej przez innych biegłych sądowych ze wskazanych dziedzin. Trzeba było, bowiem, zauważyć, że specyfika takiego dowodu wyraża się w tym, że jej sfera merytoryczna podlega kontroli sądu, nie posiadającego wiadomości specjalnych, i to w istocie z punktu widzenia jej zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Takie więc kryteria są wystarczające dla uznania pozytywnego stosunku do niej (por. wyrok SN z 7 kwietnia 2005 roku, II CK 572/04; LEX nr 151650). Stąd prezentowanie przez stronę dezaprobaty dla niej – z racji jej niekorzystnych wyników co do jej interesu w sprawie – nie jest wystarczającym czynnikiem dla uwzględnienia takiego wniosku i prowadzenia postępowania tak długo, aż dojdzie do odwrócenia tej sytuacji. Skoro, więc, opracowana opinia odpowiada postawionej jej tezie; jest zupełna, jasna i przekonywująca – to nie rodzi się potrzeba prowadzenia dowodu z kolejnej (por. wyrok SN z 21 listopada 1974 roku, II CR 638/74, OSP 1975/5/108; postanowienie SN z 3 września 2008 roku, I UK 91/08; LEX nr 785520).

3. Powstałe w tym postępowaniu przyjęto za odpowiadające w/zacytowanym kryteriom; nadto – ich lektura i analiza pozwoliły na przydanie im przymiotu przydatności dla potrzeb rozstrzygnięcia tego sporu. Jej autorzy wyraźnie i zrozumiale przedstawili podstawy i motywy prowadzące do zawartych w nich wniosków; w tym sposób i metody przeprowadzonych przez nich badań powoda; materiały, na których się oparli – w równie jednoznaczny i kategoryczny sposób odparli i wyeliminowali sprecyzowane do niej przez powódkę zarzuty. Co więcej – nie można było stracić z pola uwagi tego, że miały one wyłącznie charakter polemiczny powołując się na bliżej nie określone kwestie odnoszące się do ogólnych poglądów opartych na przypuszczeniach i subiektywnej innej ich ocenie. Ekspozycji wymagało też to, że jej argumenty nie miały żadnych podstaw powołując się na niewykorzystania przez nich materiału dowodowego zgromadzonego w przebiegu tego procesu, brak odpowiedzi na postawione jej pytania, czemu ewidentnie przeczyła jej treść.

Tymczasem to biegli decydują o zastosowanej przez nich w realizowanej opinii metodzie; posłużeniu się danymi materiałami; dodać trzeba, że działają oni w oparciu o przedstawione im dokumenty i własną wiedzę oraz doświadczenie. Ich zadaniem – prócz /ww kwestii – jest jednoznaczne, przekonywujące zobrazowanie i uzasadnienie przyjętych w niej wniosków oraz drogi prowadzącej do ich zbudowania i wyprowadzenia.

W pierwszej kolejności zaznaczenia wymagało, że opinia opracowana w niniejszej sprawie – jak wskazano wyżej – odpowiadało kryteriom decydującym o jej zastosowaniu i przydatności dla rozważanego przypadku. W pełni odpowiedziała ona na postawioną jej tezę i wszystkie rodzące się w związku z tym pytania – w jej treści opisane zostały metody zastosowanych badań i inne podstawy prowadzące do wyprowadzonych w niej konkluzji; a proces dochodzenia do nich w żadnej mierze nie naruszył zasad logiki.

4. Żadnych zastrzeżeń nie budziły także ich kompetencje – w/w biegli są doświadczonymi specjalistami w swoich dziedzinach z wieloletnią praktyką na tym tle; są też autorami szeregu prac, ekspertyz, a także opinii sądowych z tych zakresów.

Zważeniu podległo, co następuje:

Powództwo powodów nie zasługiwało na uwzględnienie.

Tezę taką należało uznać za udowodnioną w świetle analizy i oceny zgromadzonego w tej sprawie materiału dowodowego, przywołanych unormowań oraz przedstawionego rozumowania.

A. W pierwszym rzędzie kilku uwag wymagały kwestie dotyczące reprezentacji stron w tym postępowaniu.

-Bez wątplenia powództwo w niniejszej sprawie – mimo wymienienia w pozwie personalii powoda – wniosła do Sądu Okręgowego w Poznaniu w dniu 11 lipca 2014 roku powódka **M. S.**; podając po uzupełnieniu jednego z jego braków - pozwanego.

-Postanowieniem z dnia 30 marca 2016 roku wydanym w tym postępowaniu – do udziału w niej w charakterze powoda wezwany (zamiast zawiadomiony) został powód; poza kwestią pozostawało, iż w tej dacie z racji postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 28 sierpnia 2018 roku, który uprawomocnił się w dniu 19 września 2018 roku był on całkowicie ubezwłasnowolniony. Podstawą prawną tego było unormowanie **art. 196 k.p.c.**, zgodnie z którym...jeżeli okaże się, że powództwo zostało wniesione nie przez osobę, która powinna występować w charakterze powoda, sąd na wniosek powoda zawiadomi o toczącym się procesie osobę przez niego wskazaną. Osoba ta może w ciągu dwu tygodni od doręczenia zawiadomieni wstąpić do sprawy w charakterze powoda...

1. Do sytuacji tej dochodzi wówczas, gdy po stronie powodowej zachodzi zupełny brak legitymacji procesowej; ocenę tego prowadzi się na podstawie okoliczności faktycznych sprawy – i tylko pozytywna odpowiedź na takie pytanie skutkować może powyższym zawiadomieniem. Z kolei cyt. wstąpienie następuje w drodze pisemnego zgłoszenia lub ustnie w trybie **art. 466 k.p.c.** – pod rygorem z **art. 167 k.p.c.** przewidziany na to 2 tygodniowy termin nie może być przedłużony. Skuteczne czynności w tym aspekcie owocują tym, że osoba ta staje się powodem obok pierwotnego. Może ona, co prawda, wstąpić w jej miejsce poprzez tzw. sukcesję procesową, ale nie musi – niemniej zawsze po myśli **par. 2 art. 196 k.p.c.** uzależnione jest to od zgody obu stron dotychczasowego postępowania.

-Stwierdzenie braku w/w legitymacji procesowej musi być p.w. dokonane przez powoda, który zgłasza powyższy wniosek, będący konieczną przesłanką dokonania zmiany strony powodowej - niemniej ostatecznej oceny w tym aspekcie dokonuje sąd opierając się na materiale danej sprawy; czego wyrazem jest opisane postanowienie.

Zastosowanie tych uwag do realiów tej sprawy i wydanie zacytowanego postanowienia wskazało, że jego analiza doprowadziła do budowy pozytywnego przekonania o zasadności tego wniosku. Przemówiły za tym okoliczności:

a. Poza kwestią pozostawało, że powódka nie będąca stroną spornej umowy; na sferę prawną której rozrządzenia prawem do związanego z jej roszczeniem lokalu mieszkalnego nie oddziałują; nie uczestnicząca w żadnych czynnościach z tym związanych – na bazie sformułowanego przez nią powództwa nie miała w przedmiotowym procesie legitymacji czynnej do jego wytoczenia.

b. Głębszego zastanowienia się wymagało – natomiast - czy został dochowany drugi z określonych warunków w postaci zachowania terminu i formy wstąpienia do tej sprawy przez powoda. Zgromadzony w tej sprawie materiał pozwolił na pozytywne wyprowadzenie takiego wniosku – przemówiło za tym:

*W świetle treści **art. 8 k.c.**...każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną...- definiowaną na gruncie doktryny jako możliwość bycia czy stania się podmiotem praw i obowiązków z zakresu szeroko rozumianego prawa cywilnego; reguluje on, więc, status każdego człowieka jako potencjalnego ich posiadacza. W kategorii tej mieści się i powód.

*Na jej zakres mają jednak wpływ pewne ograniczenia; w tym zdolność do czynności prawnych – pełną zyskuje się w świetle **art. 11 k.c.** ...z chwilą osiągnięcia pełnoletności.. Jest to, jednak, tylko jedna z trzech jej form: dwie pozostałe to ograniczona zdolność do tych czynności oraz jej brak - ostatnią z wymienionych reguluje **art. 12 k.c.** umieszczając wśród nich całkowicie ubezwłasnowolnione. Taką jest powód.

*Odpowiednikiem w/w zdolności prawnej jest – zredagowana w **art. 64 k.p.c.** – zdolność sądowa; tak, jak ona nie podlegająca ograniczeniom; rozumieć należy ją jako zdolność do zajmowania pozycji podmiotu postępowania cywilnego. Tym samym jest to zdolność do samodzielnego podejmowania czynności procesowych, a więc czynności przewidzianych przez kodeks postępowania cywilnego. **Art. 65 par.1 k.p.c.** wskazuje wyraźnie trzy grupy podmiotów, którym przysługuje – są to te same, którym przysługuje zdolność sądowa. Pełną taką zdolność – w

odniesieniu do osób fizycznych - mają osoby mające pełną zdolność do czynności prawnych, a więc pełnoletnie i nieubezprawione; nie można było zaliczyć do nich powoda.

*Niemniej zgodnie z regułą wyrażona w **art. 66 k.p.c.**...osoba fizyczna nie mająca zdolności procesowej może podejmować czynności procesowe tylko przez swojego przedstawiciela ustawowego... - o tym, kto w konkretnym wypadku występuje w tej roli decydują przepisy prawa materialnego. Co do osoby, jak powód, całkowicie ubezprawionej reprezentantem tym w myśl **par. 2 art. 13 k.c.** jest opiekun prawny – ustanowionym dla niego została powódka; jej prawa i obowiązki determinują unormowania **art. 175 i nast. k.r.o.** Badając jej uprawnienie do działania w jego imieniu w przedmiotowej sprawie należało mieć na względzie **art. 159 k.r.o** - nie wykluczający tego.

Reasumując – z powyższego wynikało bezpośrednio, iż w przedmiotowym sporze występowała ona zarówno w imieniu własnym, jak i od chwili wydania w/cyt. postanowienia jako jego przedstawiciel ustawowy. W tak zarysowanych okolicznościach uznano, iż składając analizowany wniosek spełniła obie wskazane przesłanki determinujące jego zasadność tj. podnosząc brak po jej stronie legitymacji procesowej w tej sprawie i zawiadamiając o wstąpieniu do tej sprawy przez powoda. Wobec nie wyrażenia przez pozwanego zgody na wstąpienie przez niego w jej miejsce jej pozycja w niej nie zmieniła się – działając niejako w jej trakcie w podwójnej roli.

B. Zgodnie z art. 56 k.c. ...czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów...

-Czynność prawna jest, więc, instrumentem, za pomocą którego podmioty prawa cywilnego mogą kształtować tj. tworzyć, znosić i zmieniać wiążące je stosunki prawne, czyli przyjmować na siebie obowiązki prawne i zyskiwać uprawnienia. Jej dokonanie wymaga złożenia przez nie oświadczenia woli – jego ustawową definicję formułuje **art. 60 k.c.**, w myśl której jest nim zachowanie się osoby dokonującej jej ujawniający jej wolę w dostateczny sposób. Akcentacji wymaga, że oświadczeniem woli jest wyłącznie zachowanie zmierzające do wywołania skutku w postaci powstania, zmiany lub ustania tego stosunku, czyli zachowanie mające wpływać na istnienie i treść cyt. uprawnień oraz obowiązków cywilnoprawnych. Są jednak sytuacje, w których działania, które mogłyby być uznane za takie oświadczenia, nie wywołują skutków prawnych – wyraźnie określone ustawą.

1. Kodeksowe uregulowanie problematyki wad tych oświadczeń otwiera przepis **art. 82 k.c.** regulujący konsekwencje jego złożenia w...stanie wyłączającym z jakichkolwiek przyczyn świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli; co w szczególności dotyczy choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych... - niezależnie, więc, od przyczyn wywołujących je, jest ono wówczas bezwzględnie nieważne. Powodzenie roszczenia opartego na tej podstawie prawnej wymaga zrealizowania się przesłanek:

a. Osoba składająca oświadczenie znajdować się musi w stanie - zgodnie z wymaganiem ustawodawcy – w/w wyłączenia a więc uniemożliwiający mu swobodne lub świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli; w konsekwencji czego działanie z częściowym tylko rozeznaniem nie stanowi prawnie doniosłej wady tego oświadczenia.

-Żaden z wymienionych w przywołanym unormowaniu stanów nie został zdefiniowany.

b. Brak świadomości występuje w przypadku zupełnego braku rozeznania sytuacji i przedsięwziętych przez siebie kroków – nie musi być to, jednak stan pełnego zaniku świadomości czy ustania czynności mózgu (por. wyrok SN z 30 kwietnia 1976, III CRN 25/76, OSP numer 4 p. 78).

c. Z kolei brak swobody oznacza stan, w którym dana osoba, co prawda rozpoznaje sens własnego i cudzego zachowania, ale pod wpływem negatywnego oddziaływania pewnych czynników psychicznych wyłączona jest u niej możliwość nieskrępowanego decydowania. Chodzi przy tym o uwarunkowania natury psychicznej tkwiące w samej osobie składającej oświadczenie woli, a nie umiejscowione w sytuacji zewnętrznej, w której funkcjonuje.

-Brak w/opisanej świadomości albo swobody może być wywołany – zgodnie ze wskazanym unormowaniem – z jakichkolwiek powodów; ustawodawca wymienia w nim jedynie przykładowo dwa z nich. W praktyce – natomiast – pojawia się ich więcej, w tym – co ważne w niniejszej sprawie – alkoholizm.

d. Od omawianej wady odróżnić należy sytuację złożenia cyt. oświadczenia przez osobę całkowicie ubezwłasnowolnioną – w pierwszym z rozważanych przypadków, bowiem, decydujące znaczenie odgrywa stan psychiczny danej osoby istniejący w chwili składania go przez nią (por. wyrok SN j.w.); nie ma to natomiast znaczenia w odniesieniu do osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej, która nie ma zdolności do czynności prawnej w okresie pozostawania w obrocie postanowienia o jego ubezwłasnowolnieniu. O ile zatem oświadczenie woli złożone np. przez chorego psychicznie, ale nie ubezwłasnowolnionego w przebiegu świadomości będzie ważne z perspektywy przywołanego przepisu; nie znajdzie to zastosowania do oceny świadczenia złożonego w tych samych warunkach przez osobę całkowicie ubezwłasnowolnioną; sankcja nieważności, bowiem, wypływa wprost z normy **art. 14 par. 1 k.c.**

Zgodnie z regułą dowodzenia wynikającą z **art. 6 k.c.** konieczność udowodnienia powyższych przesłanek obciąża osobę, która wywodzi z określonego faktu skutki prawne – w niniejszej sprawie na powódzie.

Przedstawiona w wyższej partii tego uzasadnienia analiza i ocena zgromadzonego w niej materiału dowodowego jednoznacznie prowadziła do konkluzji, że temu nie sprostał ani nie zadośćuczynił – przeciwnie: jego wypowiedzi pochodzące z tego postępowania, w tym kierowane w czasie jego badania do prowadzących je biegłych sądowych **J. T.** i **J. K.** prowadziły do wniosków przeciwnych.

Eksponowany przez powódkę fakt wydania w 2015 roku postanowienia o jego całkowitym ubezwłasnowolnieniu – pozostawał dla tych ocen obojętnym, skoro sporna umowa zawarta została w 2013.

1. W par. 1 art. 88 k.c. zredagowana została forma uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego m.in. w naprowadzonych warunkach; w jego **par. 2** – zaś – tego termin.

a. Konsekwencją złożenia oświadczenia woli m.in. w powyższych okolicznościach jest uruchomienie sankcji wzruszalności, co oznacza, że czynność dotknięta wadą jest, co prawda, ważna, ale podważalna w tym sensie, że zainteresowany może uchylić się od skutków złożonego wadliwie oświadczenia woli realizując w ten sposób przysługujące wyłącznie jemu - a nie drugiej stronie konkretnej czynności prawnej – podmiotowe prawo kształtujące (por. wyrok SN z dnia 19 maja 1997 roku, I PKN 168/97, OSNAPiUS 1998, numer 8, p.24); przy czym jeżeli było złożone innej osobie, to skuteczność tego wymaga złożenia go jej i to w formie pisemnej niezależnie od tego, w jakiej formie składano pierwotne (wadliwe) oświadczenie woli. Jest ona zachowana także wtedy, gdy zostanie ono umieszczone w pozwie czy piśmie procesowym skierowanym do właściwego adresata (por. postanowienie SN z dnia 125 listopada 1996 roku; II CKN 10/96, numer 4, p. 40). Poza granicami zastrzeżeń pozostawało, że powód takowego pozwanemu nie złożył.

b. Omówione prawo – celem zabezpieczenia pewności obrotu – ograniczone zostało jednorocznym terminem zawitym liczoną od dnia m.in. wykrycia błędu; bezskuteczny jego upływ konwaliduje wadliwą czynność prawną, skoro podmiotowe prawo uprawnionego wygasa.

Uwag tych zasadniczo nie można było nawet przełożyć na w/naprowadzony stan faktyczny, skoro powód w ogóle nie złożył pozwanemu takiego oświadczenia; tym samym niemożliwe było ustalenie czy wskazany termin wygasł mu. Potrzebę rozważań na tym tle zresztą obalał fakt braku udowodnienia, by jego pierwotne oświadczenie woli dotknięte było wadą.

C. Istotną kwestią do rozważenia w tym sporze – było istnienie po stronie powodów interesu prawnego do jego zainicjowania. W myśl treści przepisu art. 189 k.p.c....powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny...

-Celem postępowania mającego wsparcie w przywołanym unormowaniu może być ustalenie zarówno pozytywne, jak i negatywne – ta forma ochrony praw podmiotowych nie wynika z przepisów prawa materialnego; w tym zakresie, więc, omawiany ma charakter materialnoprawny; należy go zatem traktować jako przyznający prawo do ochrony praw podmiotowych.

-Problem granic dopuszczalności korzystania z tej formy ochrony prawnej był i jest kontrowersyjny - zasadzając się głównie na wątpliwościach dotyczących tego czy może to dotyczyć sfery już naruszonego prawa czy już sfery jego zagrożenia. Zważywszy, że z jego redakcji nie wynikają żadne ograniczenia – obecnie przyjmuje się, iż determinantą tego jest wyłącznie istnienie po stronie powoda interesu prawnego; staje się on materialnoprawną przesłanką powództwa o ustalenie.

-Interes prawny – jest to interes związany z szeroko rozumianym obszarem praw i obowiązków prawnych (por. wyrok SN z dnia 19 kwietnia 1988 roku, III CZP26/88, OSP 1999, numer 1 s. 9 i nast.; Wyrok SN z dnia 15 kwietnia 1999 roku, I ACa 1046/98, OSA 1999, numer 11 – 12, p. 49); a w przypadku ustalania praw czy stosunków prawnych występuje z reguły wówczas, gdy istnieje ich niepewność powstała zarówno z przyczyn faktycznych, jak i z przyczyn prawnych. Istnienie go jest często kwestionowane w tych sytuacjach, w których występuje równocześnie – obok – także inna forma ochrony praw powoda. W orzecznictwie przyjmuje się jednak, że uzależnienie powództwa o ustalenie od tego interesu oceniać należy elastycznie z uwzględnieniem celowości jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy i od tego czy, w drodze innego powództwa, może uzyskać on pełną ochronę (por. wyrok z dnia 1 kwietnia 2004 roku, II CK 125/03; niepubl.).

1. Zastosowanie tych kryteriów do pozycji powoda w tym aspekcie w niniejszej sprawie pozwoliło na budowę przekonanie o pozytywnym do tego stosunku. Jego prawne relacje z prawem do spornego lokalu mieszkalnego sytuują go w kręgu osób, dla których ustalenie go mieści się w/w kwalifikacjach interesu prawnego – z kolei celowość jego wytoczenia zasadna jest choćby z racji tego, że emitować mogło i może wiele innych roszczeń, aktualnie nie wymagalnych (o wydanie; o zasądzenie).

2. Inaczej wyglądała sytuacja powódki – w jej prawnej sferze w związku z prawem do w/w lokalu mieszkalnego nie mieści się, bowiem, podlegające ochronie prawnej określone prawo podmiotowe mogące stwarzać jej prawny interes do wytoczenia niniejszego powództwa; usytuować go było można raczej w strefie faktycznej. Przyjęto, więc, brak jego istnienia po jej stronie.

-Prawdą jest, że powodem wytaczającym powództwo o ustalenie nie musi być podmiot ustalanego stosunku prawnego lub prawa – legitymacja, bowiem, do szukania tej ochrony prawnej przysługuje j.w. każdemu, kto ma interes prawny – a więc nie tylko podmiotom tych praw czy stosunków prawnych. Interes ten, bowiem, może mieć także podmiot, którego wiąże stosunek prawny z jednym z podmiotów ustalanego prawa czy stosunku prawnego albo, na którego prawa lub obowiązki w pewnym zakresie może wpłynąć istnienie lub nie istnienie prawa przysługującego innym podmiotom lub stosunku prawnego łączącego inne podmioty.

-We wcześniejszej fazie tego uzasadnienia w miarę szczegółowo przeprowadzono badanie i ocenę zgromadzonego materiału dowodowego – z ani jednego jego fragmentu powyższa okoliczność nie wynikała. Ekspozycji przy tym wymagało to, że sama zdawała sobie ona z tego sprawę i powoływała na tę okoliczność składając wspomniany wniosek w trybie **art. 196 k.p.c.**

-Niemniej – gdyby w szerokiej interpretacji przyjąć, że można by mówić między powodami o precarium czyli stosunku faktycznym polegającym na nieodpłatnym oddaniu pewnej rzeczy czy prawa innej osobie do używania z zastrzeżeniem każdorazowej tego odwołalności w ramach gościnności lub próby czy umowie nienazwanej o bezpłatne korzystanie z rzeczy i pobieranie z niej pożytków – to i tak sprzeciwiły się jej roszczeniu przyczyny merytoryczne.

(punkt **I** wydanego w tej sprawie wyroku)

Koszty niniejszego postępowania:

W ich skład w przedmiotowym procesie weszły: opłata sądowa (**6.800,- zł**); wydatki na przeprowadzone w jego trakcie dowody z opinii biegłych (**2.483,72,- zł**) oraz koszty procesowego zastępstwa stron – prawnym wsparciem orzeczenia o nich były unormowania **art. 108 par. 1 k.p.c.** ; **art. 98 par.1 i par. 3 k.p.c.**; **art. 102 k.p.c.**; ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

(punkt **II** wydanego w tej sprawie wyroku)

(-) Zofia lehmann

-

Z. Odnotować.

Odpis w. plus uzasadnienie proszę doręczyć:

-pełn. stron

Proszę przdłożyć za 14 dni

Pn. 3 czerwca 2018 roku Z. lehmann